

PREDANIA

revistă de critică teologică

Director: G. Racoveanu

Limitele criticei teologice

Cineva îmi atrage atenția asupra caracterului cu mult prea critic al Predaniei, vădit, între altele, și prin aceea că toate articolele noastre de până acum au ca punct de plecare un fapt pe care îl combatem, o părere pe care încercăm a o răsturna. Observația nu e lipsită de dreptate; dar mă întreb ce sens are ea. Și pentru că s'ar putea să aibă mai multe sensuri, între cari unele pe cari nu le-am accepta în nici un caz, e bine să facem aci precizările necesare.

1. Există o critică teologică ale cărei rădăcini sunt în spiritul critic. Această critică nu are ce căuta în Predania. Pentru că nu are nimic de a face cu creștinismul, pentru că e chiar negația creștinismului. Cine nu înțelege această afirmație, simplă dar nu mai puțin fundamentală, e cu totul strein de duhul ortodoxiei. Si iată de ce :

A critica însemnează a judeca. A judeca însă, însemnează a măsura, a compara cu o lege și a stabili coincidențe și abateri. Judecătorul este, ca atare, instrumentul de măsură al unei ordini obiective, existând în ea însăși.

Se întâmplă, însă, că uneori, această ordine obiectivă, în numele căreia se exercită judecata, se numește RAȚIUNE (adică, chiar așa scrisă : cu litere mari!). E cazul criticei din acel moment istoric al omenirii, care se numește epoca spiritului critic.

Două sunt, mai ales, motivele pentru care această critică trebuie respinsă.

În primul rând, a considera această rațiune ca o ordine obiectivă nu e neîndreptățit — poate! —, dar, în schimb, nu e nici suficient. Pentru ca o ordine obiectivă să poată fi luată drept unitate de măsură, e neapărat nevoie ca ea să fie și normală, să nu introducă, cu alte cuvinte, un element de dezechilibru în existență. Ordinea rațională nu e, însă, o ordine normală, nici în înțelesul teologic — ca una ce își are izvorul în păcatul original —, nici în înțelesul metafizic. Procesul de cunoaștere nu e posibil decât prin introducerea forțată în existență a unui centru de raportare — subiectul de cunoaștere — altul decât Dumnezeu; centru de raportare care, printr'o dinamică specială, nu întârziează a deveni centru de polarizare; de o intensitate uneori atât de ridicată, încât se substituie lui Dumnezeu însuși. Nu e nevoie să stăruiți aci asupra caracterului aberativ al acestui proces — fatal totuși la orice om care a căzut în păcatul cunoștinței binelui și răului —, care în orice caz nu ajunge la o

poziție consistentă, atâta vreme cât omul nu se poate considera ca termen ultim al existenței. E suficient să stabilim, subliniind, numai, că așezarea omului — prin apariția procesului de cunoaștere — în centrul existenței schimbă liniile de forță în ordinea creațiunii, pentru ca să înțelegem că ordinea aceasta rațională, oricât ar fi ea de obiectivă — că doar și... holera e obiectivă, are o existență a ei! — nu e, pentru aceasta, și firească; și ca atare nu poate fi luată drept unitate de măsură în exercitarea unei judecăți.

In al doilea rând: rațiunea nu este numai unitate de măsură, ordine obiectivă; ea este în același timp și instrument de judecată; e și judecător și lege. Din această dublă calitate rezultă o tendință de a nu limita în nici un fel operația judecății, de a nu o mai opri în fața a nimănui și a nimic, de a se judeca — în frenezia aceasta a judecării — de a se dizolva pe sine însăși, dizolvând în același timp „ordinea obiectivă” care stă la baza oricărei judecăți. Că spiritul critic sfârșește în nihilism, asta o știe în genere toată lumea. Noi am explicat numai aci, în câteva cuvinte, de ce nihilismul e termenul ultim al spiritului critic.

Cu aceasta însă e clar pentru ce Biserica noastră drept credincioasă nu poate accepta critica pornită din spiritul critic. Și pentru ce, deci, nu o acceptă — și cu atât mai puțin o practică — nici Predania.

2. Dar mai există un fel de critică teologică. Există o critică, anume, care socotește că ordinea obiectivă, la care orice judecată trebuie să raporteze faptele, este ordinea creației lui Dumnezeu. Iar în ceea ce privește viața religioasă în genere, că tot ceea ce e adevărat și firesc stă închis — cu tot ceea ce a fost și cu tot ceea ce e posibil să fie în viitor — în învățătura Bisericii. A face critică, însemnează de sigur și în acest caz a judeca; dar nu a face o judecată, ci a ține scaun de judecată; nu a da drumul rațiunii tale, pentru a spune ea dacă e bine sau e rău ceea ce se întâmplă; ci a compara ceea ce se întâmplă, cu ordinea firească și obiectivă a cum trebuie să se întâmple lucrurile, ordine care neavând nimic subiectiv în ea, ci fiind odată pentru totdeauna hotărâtă de voia lui Dumnezeu și neputând fi ruptă decât de minunile lui Dumnezeu, este un îndreptar sigur pentru judecata noastră.

A face critică, în acest sens, în singurul sens acceptabil în ortodoxie, însemnează, deci, a constata pur și simplu abaterile de la desfășurarea firească a lucrurilor teologice, așa cum această desfășurare este mai întâi formulată și mai apoi și legiuită (dacă e nevoie) în învățătura Bisericii.

De unde urmează:

a) că orice mădular al Bisericii, întru atâta întru cât participă efectiv la viața Bisericii, o trăiește în chip conștient, are și dreptul de a face critică — pentru că este calificat pentru aceasta prin chiar calitatea lui de membru al Bisericii —, și datoria de a face critică pentru că, în această calitate a lui de membru al Bisericii, el e solidar răspunzător, sau dacă vreți solidar suferitor, în toate stricăciunile cari apar în sânul comunității, amenințând echilibrul acestela.

b) că nici odată o critică, exercitată în asemenea condițiuni, nu poate fi excesivă, cum credea preopinentul nostru amintit la începutul acestor rânduri; căci critica nefiind decât constatarea unor abateri, ea nu se poate exercita decât dacă abateri sunt. Ați văzut d-voastră vreodată o poliție — care să nu fie făcută de agenți provocatori, ci să fie poliția unui stat sănătos — care să intervină fără nici un motiv, fără să se fi ivit abateri? Nu! Critica nu se poate manifesta, normal, de-

cât prea puțin — atunci când abaterile sunt atât de multe, încât nu prididește să le stabilească pe toate —; prea mult însă, niciodată.

Evident, critica cealaltă, a spiritului critic nu numai că poate fi excesivă, dar fatal trebuie să ajungă la desmăț. Căci judecând lucrurile după măsuri cari nu sunt ale lor, ci ale tale, nu e decât firesc să le găsiți în vină. Dacă îl judeci așa, și Dumnezeu poate ajunge a fi vinovat !

Sigur, critica excesivă nu e bună ; ea nu e însă rea pentru că e excesivă — ci este excesivă pentru că e rea ; rea, prin natura ei. Cum noi aci la Predania nu avem însă nimic de a face cu o asemenea critică,

Putem să ne vedem, liniștiți, de treabă.

Nae Ionescu

Ce este muzica bizantină

Este muzica ce ne-au lăsat-o părinții Bisericii noastre ortodoxe a răsăritului. Este taina ce îmbracă producțiile lor literaroliturgice. Este creația inspirată a marilor poeți ai ortodoxiei. Ea nu este produsul simplu al științei muzicale, ci este produsul darului de sus ce a activat și dirijat știința și dispoziția artistică a scriitorului de cântări. Pentru aceea, noi o iubim, o cinstim după cuviință, și ne sârguim s'o dăm la ireală. Căci numai cunoașterea ei poate să înlăture anumite confuzii, să restabilească adevărata ei valoare artistică-liturgică, să creieze și să sugereze celor chemați acea dispoziție, mult așteptată, de a o repune în drepturile ei canonice.

Ea nu este producția anonimă a Bisericii, nici producția trufașă a unui scriitor, — episcop sau simplu călugăr. Ea poartă în sine pecetea insuflării de sus, având de tată pe Duhul Sfânt și de mamă pe smeritul rânduitor, care și-a însemnat numele în acrostih sau în capul poemului. Așa se explică sfințenia cu care ea a fost însemnată și păstrată în vechile documente.

Nu ne este îngăduit, — nici nouă clericaliilor, nici mirenilor, să o tratăm cu ușurătate, să o ignorăm, sau să ne formăm asupra ei convingeri superficiale, sau de-a-dreptul gre-

șite. Căci de îndată ce noi o găsim în documente, deci în izvorul cel curat, se cuvine unora — să o creadă și să o ia așa, cum ea se găsește acolo — se impune altora cari au pregătirea necesară și pasiunea cunoașterii adevărului și a verificării lui critice, să o cerceteze cu amăruntul.

Acest lucru încercăm noi să-l facem, în scopul, bine precizat, de a o înfățișa ca pe adevărata comoară muzicalo-liturgică a Bisericii noastre ortodoxe. Vechea muzică are foarte puțin de-aface cu actuala muzică bisericească. Ici, colo, se întâlnesc frânturi din vechile însemnări documentare. Este așa cum într'un chip bătrân, ros de vreme și de patimi, se recunosc, totuși, urmele nobleței și distincției neamului. Până târziu, în veacul al XVIII, întâlnești în unele cântări urzeala sănătoasă a vechilor cântări, și poți desprinde din noua băteală adaosul, străin și nepotrivit, care denaturează și strică măhrama cea frumoasă, pe care se citea chipul cel adevărat al artei muzicale bizantine.

Eu nu fac panegiricul muzicii bizantine, afirmând aceste adevăruri, ci vreau să conving pe unii, să stimulez pe alții la cercetarea acestei muzici. Claritatea spiritului elen, strălucirea spiritului anatolian (înțeleg

Siria și coasta mării anatoice, locuită și stăpânită de spiritul elen) cultul rafinat al artelor se manifestă în producția artistică a veacurilor de slavă bizantină.

În biserica Sfinților Apostoli dela Bizanț, — al cărei chip și înfățișare se pot vedea, în parte, în biserica Sfântului Marcu din Veneția, — în biserica Sfintei Sofii, de bună seamă că arta muzicală rivaliza cu arhitectura, sculptura și strălucirea mozaicurilor. Exista și se impunea interdependența acestor arte. Când Sfântul Roman urcă în amvon — spune Sinaxarul — în ziua de Crăciun, și începe, din îndemnul Maicii Domnului, poemul său : „Fecioara astăzi...” spre marea uimire a Impăratului, clericilor și celor de față, — cu ce muzică îl va fi însoțit, ca scriitorul de lauda lui să însemne, că „a repetat în lume cântările cetelor îngerești“?!

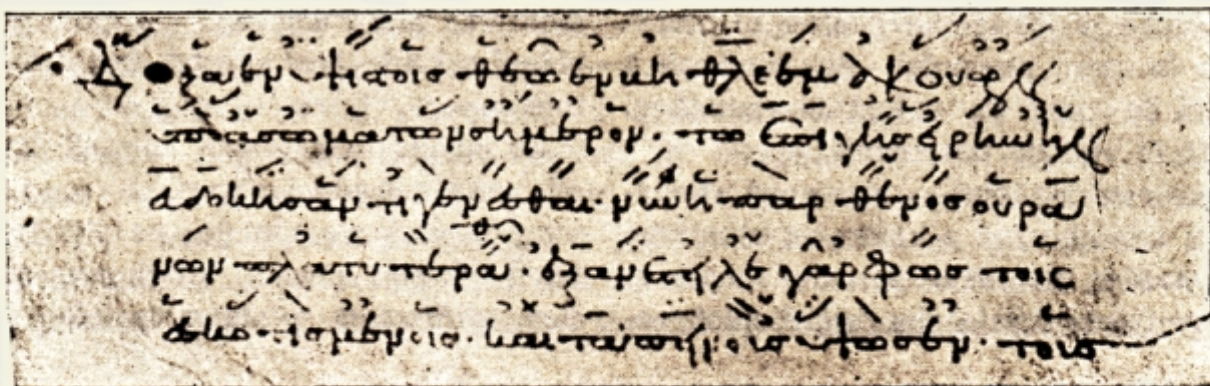
Această muzică noi o urmărim, și pe cât documentele veacurilor următoare, (X—XIV), ne îngăduie, căutăm să o dăm la iveală și să înlăturăm echivocul că actuala muzică bisericească ar fi vechea muzică, ce a răsunat odinioară sub bolțile minunate ale bisericilor orientului și sudului nostru ortodox. Căci există un echivoc, în deosebi în capul unora, cari își închipuie că cunosc muzica bisericească, în temeuriile ei, pot da verdicte și se pot improviza în critici muzicali. Aceasta s'a întâmplat, acum câțeva vreme, unui academician, care afirma sentențios: „După o rătăcire cam lungă, muzica noastră corală bisericească se întoarce astăzi la psaltichia temeinică și curată a lui Macarie Psaltul“. Întoarcerea există numai în imaginația academicianului. Echivocul dă întot-

deauna naștere la confuzii, foarte regretabile atunci când oamenii nu sînt destul de pregătiți, nici destul de isteți pentru înlăturarea și discreditarea lor.

Ei bine, noi vorbim de muzica bizantină: de nobila muzică bizantină, păstrată în cele mai vechi documente. Astfel, muzica de care ne ocupăm reprezintă cea mai autentică și sigură tradiție liturgică în Biserica noastră ortodoxă. *In acest scop noi am crelat o școală, de înnoire, de înviorare a artei muzicale-liturgice ortodoxe, având de bază tradiția documentară milenară.* Fondul școlii noastre este adevărata muzică bizantină, iar vestmântul acestui fond ne-am propus să-l facem cât mai strălucitor, cât mai tehnic, cu o singură condiție: ca el să nu înnăbușe, să nu acopere frumusețea nativă a inspirațiunii vechilor poeți-melozii ai orientului creștin.

Muzica bizantină este simplă, și totuși bogată și variată în simplitatea ei. Este sinceră, pentru că exprimă sentimentele deschis, fără tălmăciri false, fără ciocniri violente. Este voioasă cum e creștinul împăcat cu Dumnezeu prin taina Pocăinței și Impărtășirii. Este lipsită de exagerări și de pasional, fie că exprimă bucurie, fie că exprimă întristare. Este o exteriorizare spontană a cugetării și a sentimentului religios. Este, în adevăr, spirituală, desfășurându-se într'o atmosferă de pace și de nespusă duioșie; orice tendință profană este exclusă din exprimarea ei.

Ca o palidă ilustrare a celor afirmate dăm o cântare dela Iitua Crăciunului, după un manuscris din secolul XI, dela Grotta ferrata: Δ. α. XIV. fol. 229r, cu transcrierea și traducerea lui în rumânește.

$\text{♩} = 126$. *Lento*. Modul I.

Sla-vă în-tru cei de sus lui Dumnezeu, în vă-
le-eme a-uz as-fizi
de la cei fă-ră de tru-piri: pă-ce, ce-lui ce pre-
pământ a fi a bi-ne voit A-cum Fe-cioa-ra, mai desfă-
tătă de cât ce-e-e-ruri-le, să a-ră-să-rit lu-mina celor
în tu-necați, și pe cei smeriți i-a învâl-tat, pe cei ce ca
în-ge-rii cântă: Sla-vă în-tru cei de sus lui Dumnezeu

Aceasta este muzica bizantină. Iar mediile cultivate, muzicanții de rasă, încep să o înțeleagă, să o guste și să o admire, căci ea înfățișează, în toată puritatea, adevăratul stil bisericesc.

Când lui Carol cel Mare, în veacul al VIII, la curtea sa din Aix la Chapelle, călu-

gării, ce însoțeau ambasada basileului din Constantinopol, îi cântă psalmul: *In exitu Israel de Aegypto*, cei din juru-i n'au putut să identifice tonul cântării și atunci i-au zis: *tonus peregrinus*. Pentru noi însă, cântarea însemnată în prețioasele manuscrise bizantine, medievale este reconstituită și identificată în *τόνος ἀσθεντικός*.

Pr. I. D. Petrescu

Mănăstirea cuib al evlaviei creștine

E atât de firesc acest lucru! Pentru că în mănăstire s'au adunat, ca într'un cuib, toate luminile pravoslaviei, pentru a se păstra întregi și curate împotriva veacului necuvios. Iar această tăinuită vieță a duhului atât de vitejește s'a păzit nestricată de înoiri și atât de bogat a sporit în puteri, încât ea a fost și este, mereu izvorătoare de sfințenie, pentru chinuita și povarnica trăire lăuntrică a lumii.

Mănăstirea a putut fi cetatea tuturor împotriviților duhovnicești pentru că ea nu a încetat să fie sălașul tuturor îngereștilor vedenii și ascultări.

De aceia, totdeauna, obștea dreptmăritoare trăitoare în păcelele vremii, atâta rânduială statornicie și rodnicie duhovnicească a putut agonisi, câtă a putut lua în dar pentru cugetul ei, din prisosurile de rugăciune, de îndurare și de jertfelnicie, cu care au blagoslovit-o mănăstirile.

Fără sporul duhovnicesc al mănăstirii, binecinstitoarele biserici, în așezările lor de luptă în tulburările lumii, ar fi secăt și ar fi ațipit, și-ar fi uitat și-ar fi înstreinat rosturile lor. Deci, mare dreptate a avut, pe vremuri, omul care, ca să poată lămuri pricinile, ce au adus atâtea neînțelegeri și neliniști în biserica rumânească, a spus din cuvânt drept și plin de durere: *descălugărirea bisericii*, iată pricina cea dintâi și cea mai grea, a tuturor zăticnirilor vieții noastre bisericesti de acum.

Dar dacă *descălugărirea bisericii* a fost început de sminteală și uscăciune duhovnicească, înseamnă că *recălugăritrea* ei poate pune început de vieță nouă, rânduită după dreptare vechi și dovedite adevărate.

Călugărul s'a făgăduit să petreacă în trup și în veac, ca îngerii în cer și să umplă, prin nevoințele rugăciunii și căinții, lipsurile lăsate neimplinite de îngerii cei căzuți din lumina harului.

Ei și-au ales chipul trăirii îngerești, pentru că lumea să nu fie lipsită pe pământ de pilda acestei trăiri minunate, spre care trebuie să râvnească tot sufletul omenesc.

Că dincolo ni se dăruiește doar cununa, pentru ceiace am făcut aici în vieță.

Iată, dar, avem, înainte, pilda sfinților, pe care se ostenesc, întru lacrimi, s'o urmeze întocmai, cuvioșii cari umplu de mireasma cea bună a lui Hristos, cetățile din veac ale duhului.

Numai călugării mai știu să se roage lui Dumnezeu, pentru ei și pentru lume. Numai lor le-a rămas bogat izvorul lacrimilor. Numai ei trăesc chinul isbăvitor al metaniilor și păzesc, fericiți, rânduiala fecioriei, ascultării, sărăciei și postului.

Singura lor slavă, este să fie și să rămâie, ca Pavel, „gunoiu și lepădătură lumii”.

Atunci e ușor de înțeles, pentru oricine, de ce toate prigoanele diavolești, cari s'au pornit în lume împotriva Bisericii, pe călugări i-au lovit mai întâi și mai cumplit.

Pentru că diavolul însuși nu-și adună întunerecul și vicleniile lui în altă parte cu mai multă grijă, ca împotriva călugărilor.

Mănăstirea nu este numai un zid de piatră ci și un dig de lumină. Și cum să nu cerce să-l dărâme puterile înfricoșate ale întunerecului! Ne-o spune doar, atât de limpede, începătorul pustnicilor, marele Antonie.

E un lucru prea lămurit, că oridecâteori, slăbește râvna rugăciunii, căinții și postirii în mănăstiri, scade și puterea preoției slujitoare în veac.

Când preotul, rugător în lume, nu-l mai are chip de sfințenie pe călugăr, el scapătă, sărăcește și se răcește în duhul lui de preot.

Iar când călugărului nu-i mai luminează înainte chipul cel îngerec, el râvnește să se asemene, întru totul, preotului celui căzut și lumeț.

Ceiace înseamnă, că icoana călugărului

este hotărâtoare în viața bisericii din veac.

Pravila stă sau cade, în cinstea preotului, după cum el este mai aproape sau mai departe cu evlavia și trăirea lui de chipul cel îngeresc al călugărului.

Se întâmplă, însă, din nenorocire că preotul mirean nu mai are înțelegere pentru rostul viețuirii călugărești. De aci lipsa de dragoste, pe care o știm cu toții, și chiar desprețul pentru mănăstiri și pentru călugări.

Urmarea: viața și slujirea preoțească este scăzută, săracă, stearpă. Atât în lăuntru cât și în afară. Și, ciudat, cu cât preotul devine așa zicând mai „cult“, mai „modern“, mai „erudit“, cu atât înțelegerea lui pentru duhul, frumusețea și prețul vieții călugărești, se impuținează. Preotul de mir ajunge chiar, cu timpul, un vrășmaș al călugăriei. Se prefăce într'un luptător, pe față sau pe ascuns, împotriva mănăstirii, al cărei rost nu-l mai înțelege, sau îl înțelege strâmb.

De-o pildă, el începe să creadă că mănăstirea nu-și mai poate îndreptăți prezența ei în lumea de azi, iar pe călugări îi socoate niște „paraziți“ ai societății niște, „lași“, niște „dezertori“, niște „egoiști“, niște „trântori“.

„Faceți din mănăstiri azile, orfelinate, spitale, tipografii, penitenciare, iar din călugări, infirmieri, tipografi, lumânărari“, etc.

Și dacă aceasta ar fi numai părerea unor preoți neînțelepți! Dar sunt și vlădici cari cred la fel. Desigur, acei vlădici cari au furat în 24 de ore călugăria—ca să ajungă în alte 24 de ore episcopi și să pustiască mănăstirile de duh și cuviință. Acești „reformatori“ ai mănăstirilor, însă, sunt în slujba diavolului și a îngerilor lui.

Pentru că mănăstirea trebuie să rămâie ceiace au făcut-o marii și sfinții luminători ai credinței noastre: pridvor al dum-

nezeștilor nădejdi, în văzduhul căruia se coboară, mai adesea și mai milostiv, focul, care curăță luminează și încălzește al Sfântului Duh,—cerc uriaș de rugăciune și de lacrimi care spală și izbăvesc, prin ispășiri de ziși de noapte, viața lumii căzute.

Dreapta credință, cu toate predaniile ei, stă întreagă și curată în mănăstiri.

Deci, cel ce va avea să porceadă la o primenire, la o înviorare a vieții ortodoxe, trebuie să ia drumul înapoi, spre mănăstire. Prin urmare, nu la „oști“, la „frății“ sau mai știu eu la ce „asociații“ religioase originale sau copiate, ci la **mănăstire**. Ea este isvorul cel viu al adevăratei evlavii ortodoxe.

Se înțelege, că pentru aceasta, viața mănăstirească trebuie ajutată să-și îplinească rostul ei, în duhul așezărilor ei de demult.

Adică, mai bine zis, să nu fie stingherită în niciun fel, de zelul „reformatorilor“, care nu o iubesc, nu o înțeleg și nu o pot sluji.

Ci noi, smeriții și nevrednicii, avem o datină strălucită a chipului mănăstirii celei adevărate, în lăsământul duhovnicesc al *Fericitului Paisie* — pe care putem întemeia, fără primejdie, zidirea unei puternice vieți duhovnicești pentru întregul neam rumânesc.

Să ne rugăm dar, lui Dumnezeu, să ne trimită un alt Paisie, care să facă pentru sufletul și vremea de azi ceiace a făcut el, în vremea lui.

„Călugărirea“ din nou a bisericii, trebuie să înceapă cu „călugărirea“, în duhul lui Paisie, a mănăstirilor.

Alt drum de izbăvire nu este.

Vremea desmetecirii nu e departe.

Plinirea ei o grăbesc rugăciunile și lacrimile cu care călugării bat zi și noapte la poarta Prea Curatei noastre Stăpâne și Maice.

Preotul Grigorie Cristescu.

Călugărițele infirmiere și surori de caritate

Războiul împotriva *vleșil lăuntrice* a mânăstirilor începe să se dea acum pe față. Din „nevăzut”, el a devenit fățiș. Puterile care dau războiul nu mai sunt nici ele „puterile ascunse”; ci purced dela „scaun înalt”, de la unii episcopi.

În mintea acestor episcopi s'a suit „gândul viclean”, despre care vorbește Sfântul Vasilie cel Mare în scrisoarea către Hilon; și care gând zice așa:

„Ce folos ai să te depărtezi de împreună viețuire cu ceilalți oameni? Au nu cunoști că episcopii Bisericii lui Dumnezeu, cei puși de Domnul, de obicei viețuiesc cu oamenii și, neconținut săvârșind prăznuirile cele duhovnicești, dela cei ce sunt de față se aleg cu mare folos? Căci acolo e deslegarea găciturilor celor din pilde, tălmăcirea învățăturilor apostolicești, arătarea povețelor evanghelice, învățarea științei dumnezeiești, întâlnirile cu frații duhovnicești, care prin vederea feței lor, aduc mare folos celor ce se întâlnesc cu ei. Iar tu (monahule) te-ai înstreinat de atâtea feluri de bunătăți și șezi aci, făcându-te sălbatec întocmai ca o fiară. Căci, vezi, aci e mare părăsiere, urâciunea locului, lipsa de învățătură, înstrăinare de frați și duhul multei negrijiri pentru porunca lui Dumnezeu”.

Drept aceia, au hotărât acești „îndreptători” ai schivnicilor să-i lecuiască de pustnicie, să golească mânăstirile de „trântori” și „desfrânate”, să curme cu „slujirea duhului” și cu „urmarea lui Hristos” — prostii în care mai stăruiesc și azi călugării — și să croiască prea sfințiile lor un „monahism social”, după porunca și legea *Blsericll VII*. Până când călugării vor ajunge la desăvârșită „slujire socială”, adecă să facă și copii pentru armata rumânească, ei vor trebui să înceapă cu „misionarismul” și cu

„filantropia”. Călugărițele au și început.

Plouă circularele către starețe. Coadele de topor și proștii cu nume și putere mare în călugărie merg, în numele Stăpânului, să le „convingă”. Vânătorii de mitre arhieresti trec prin strungă tot ce-i „tânăr” din mânăstire. Măsoară cu priviri „duhovnicești” boiul, ca să fie trupeș și bine rotunjit. Cearcă cu „ochii minții” ceia ce nu se poate vedea, ca să nu aibă cumva vr'o vătămare. Ispitesc pe îndelete fața și ochii, ca să fie acestea „dulci la vedere” și „mângâioase” la căutătură. Caută măselele și se uită la limbă, ca să fie „neprihănite” la miros și cu „nespusă dulceață” la auzire. (Căci așa a zis și un Ministru al Sănătății: „infirmierei nu trebuie să-i miroase gura, trupul sau picioarele și nu trebuie să fie grosolană în vorbă sau urâtă ca mama pădurii”).

După asemenea „recrutare”, copilele și călugărițele tinere au fost și sunt încă înaintate „cu tablou în regulă” comandamentelor militare, ca să facă din ele *infirmiere* și *surori de caritate*.

Și astfel au fost jefuite mânăstirile de răsadul lor cel neprihănit și râvnitor.

A fost lipsită obștea de îndrăsneala marilor lupte, de pilda biruințelor, de căldura vitejiei, de molipsirea fărâmarilor duhovnicești.

Au fost sărăcite starețele de ucenicele încă sub vântuală, pe al căror suflet îl va cere Dumnezeu din mâna lor.

Au fost părăsite bătrânele, bolnavele și neputincioasele, de sprijinul lor tânăr și săritor.

Au fost furate de cântarea lor, strănile; de slujirea lor, altarele; de deșteptarea lor, clopotele; de tămâirea lor, cimitirele; de ascultarea lor, muncile cele mai grele pentru binele obștesc.

Iar „miresele lui Hristos“ sunt înaintate, astăzi, cu tablou în regulă comandamentelor militare, de Stăpânii lor.

Sunt silite să învețe Anatomia, ele care s'au lepădat de toată grija cea trupească.

Sunt canonisite să pipăe trup bărbătesc, ele care n'au voie să-și vadă nici goliciunea trupului lor măcar.

Sunt nevoite să facă „spălături“, să administreze „clisme“, ele care sunt osândite de canoane și pentru baia lor.

Sunt obligate să priveghieze „convalescența“ tinerilor, ele care nici la duhovnic nu pot să se mărturisească singure; ci numai în fața stareței lor.

Toate acestea, cu prețul vătămării lor, cu agonisirea pierzaniei sufletului, cu primejdia lipșirii de *mântuire*, cu căderea lor din starea de mirese dumnezeiești; dar cu câștigarea unei „diplome de infirmieră și soră de caritate“.

Ce-i pasă însă episcopului de pierderea unui suflet? Ce însemnează pentru el și pentru drăceștile lui unelte această împerechere de cuvinte: „mireasă a lui Hristos“; decât nebulie!

El știe sigur că cea mai puternică armă a călugărului este „fuga de lume“. Deaceia scoate pe călugăr în lume. Dă pe călugăriță pe mâna comandamentelor, felcerilor și tinerilor „convalescenți“. În acest chip sfârșește repede cu călugăria. Și în câțiva ani de pustiire va termina și cu mănăstirile. Pentru că rămânerea și intrarea în monahism sunt legate de căpătarea diplomei de felcer. Iar cine are o diplomă de felcer niciodată nu se va mai întoarce la „sărăcia“ fără leafă, la „ascultarea“ fără medicul șef, la „fecioria“ fără știința anatomiei și a părților intime, la „psaltichia“ fără tangouri, la „psaltirea“ fără romane, la „clopotele și toaca“ fără radio, la „borșul mănăstiresc“ fără smântână și pui primăvăratesc, la „metaniile“ fără sedef, rubine și ametiste. Are, pentru asta, dovada celor câteva sute de

călugărițe-infirmiere din vremea marelui războiu, care nu s'au mai întors din lume și când s'au întors, au pirotit până ce și-au luat sborul către lumea a cărei dulceață n'au putut nici cu un chip să o uite.

Sfârșind cu călugăria, episcopul are încă un câștig. Va bine-merita dela Societate, că a scos „trântorii“ și „desfrânatele“ la lucru și va recunoaște Istoria că a fost unul dintre „cei mai mari reformatori, deștelinător de ogoare, neînfricat sfărământor al lenei, indolenței și relei credințe“; că „a înțeles spiritul vremii“.

Dar dacă o călugăriță sau ucenică s'ar împotrivi, totuși, să se facă infirmieră sau soră de caritate? S'o ferească Dumnezeu! Pentru că, atunci, cade în păcatul „neascultării“. „Ochii și urechile Stăpânului“, exarhul mănăstirilor, „cercetează imediat la fața locului“. Ticăloasa e muștrată între patru ochi și în sobor. În cazul că nu se lasă „convinsă“, i se încheie îndată „proces-verbal“ de nesupunere. Pe baza lui exarhul face referat „de scoatere din buget“; iar dacă stăruie, „de excludere din mănăstire sau din monahism“. Să plece în altă eparhie? Cine o primește? În „biletul de ieșire din eparhie“, în cazul că i se dă, e destul să scrie Stăpânul că-i „răzvrătită“ și nimeni n'o primește.

Astfel „mireasa lui Hristos“, știind că: de se va sui în munte, și acolo este episcopul; de va pogori în vale, episcopul este de față; de-și va lua „aripile de dimineață“ și se va sălăștui la marginile mării, celei negre, episcopul o va întâmpina și acolo și o va bate cu dreapta lui, — se va înfricoșa împreună cu psalmistul, zicând în sine: „Unde mă voi duce dela duhul tău? Și dela fața ta unde voi fugi?“

Și va merge la comandamentul, unde o trimite Stăpânul. Ca să ajungă „mireasa convalescenților“.

smeritul Stratonice

Beata culpa...

Ostenindu-se cu... motivarea unei „atitudini“ de ultimă oară, d. I. Al. Brătescu-Voinești, membru al Academiei Române, găsește bun prilej să facă, la gazetă, următoarea mărturisire fermă :

„Nu-mi trebuie să fac nici un efort pentru a-mi închipui că, pe când aci, pe pământul nostru, oamenii împărțiți în filosemiți și antisemiți, se urăsc și se vrăjmășesc, — undeva, departe, într'o grădină frumoasă, stau pe-o bancă Crist și Juda, ca doi buni prieteni, demult și definitiv împăcați. Pot auzi deslușit pe Crist zicând prietenului său :

— Ce bine ne-am jucat amândoi rolurile orânduite de ziditorul lumii, — și ce rău îmi pare că numele tău a ajuns atât de odios oamenilor. Că osândiri revoltător de nedrepte se pronunțaseră și împotriva altora. Omul învățat, înțelept și bun, care cu câteva sute de ani zisese înaintea mea : „La ce-ți vor folosi toate bunurile lumești de-ți vei pierde sufletul“, fusese și el osândit la moarte... Doctrina lui nu s'a răspândit în lume, pentru că se adresa numai minții oamenilor, nu și simțirei lor.

Pe mine, om în floarea vârstei, m'au prins, m'au scuipat, m'au bătut, m'au schingiuit și m'au răstignit între doi tâlhari, pricinuindu-mi suferințe, la auzul cărora și azi, după aproape două mii de ani, lăcrămează cei ce le ascultă. Compătimirea și revolta, pe care le-au stârnit în sufletele oamenilor nemeritabile suferințe îndurate de mine, au slujit de aripi doctrinei mele pentru a putea sbura în lume. Tu, prin trădarea și vinderea mea, ai făurit acele aripi. Și acum, când văd cum oamenii se vrăjmășesc între ei, cum se întreucid, îmi vine să cer tatălui nostru să ne trimeată împreună îndărăt pe pământ, ca să le spunem că noi de mult ne-am împăcat pentru vecie“.

Că domnului I. Brătescu-Voinești „nu-i trebuie nici un efort“ spre a-și închipui ce

spune la gazetă, o credem: alții înaintea d-sale au făcut efortul ; alții cu mai mult talent și cu mai multă adâncime.

D. Brătescu-Voinești are, evident, dreptul să-și închipuie orice ; cu sau fără eforturi. Și nimănui nu-i este îngăduit să-i cerceteze ascunzișurile sufletului, atâta vreme cât d-sa nu iese cu ele la drum.

D. Brătescu-Voinești înțelege, însă, să facă mărturisiri de credință ; într'un ziar de mare răspândire. Cum numele d-sale are, încă, greutate în sânul obștii rumânești, sântem — potrivit legământului nostru — nevoiți să ne oprim asupra acestei mărturisiri. Mai ales că e bun prilej pentru aceasta : ne aflăm în vremea Marelui Post, — în Postul Paștelor. Să vedem, așadară, care este vina lui Iuda și cari consecințele ei.

Iară cum în această chestiune părerea d-lui Brătescu-Voinești sau părerea mea sânt cu totul neavenite, vom cerceta singura părere care interesează : *părerea Bisericii*.

Biserica lui Hristos, ai cărei pași sânt călăuziți de Duhul Sfânt, are despre fapta Iudei alte păreri. Și de o mie și câteva sute de ani mărturisește, fără schimbare, că Iuda e pierdut. Ea crede că ar fi fost mai bine de Iuda de nu s'ar fi născut :

„*Mal bine ar fi fost, Iuda, de nu te-ai fi zămislit în pântecele mamei tale. Și bine ar fi fost de tine, vânzătorule, de nu te-ai fi născut*“ . (În sfânta și marea Joi, slava Canonului spălării picioarelor). Iuda nu este „fiul Tatălui“ ; ci fiul viperelor nerecunoscătoare :

„*Iuda, cu adevărat, este fiul viperelor celor ce au mâncat mana în pustie și au cârtit asupra Hrănititorului ; că încă fiind în gura lor bucatele, cârtiau asupra lui Dumnezeu, nemulțămitori !* (În sfânta și marea Joi, seara, la Vecernie). Iuda nu e ucenic, ci diavol :

„*Iuda sluga și vicleanul, ucenicul și pizmătorețul, prieten și diavol*“ . (În sfânta și

marea Joi, dimineața, la Laude). Iuda, pentru bani, s'a lipsit de amândouă viețile :

„Astăzi și-a pus aspră Iuda sugrumare pentru bani și s'a lipsit de amândouă viețile : de această trecătoare și de cea dumnezeiască“. (În sfânta și marea Joi, la Laude). Pentru Biserica lui Hristos soarta Iudei e pecetluită. Fără drept de apel. Iuda este pierdut :

„Cu dormire diavolească fiind cuprins Iuda, a adormit întru moarte“. (În sfânta și marea Joi, seara, la Canonul spălării picioarelor).

A adormit întru moarte ! Nici o nădejde, așadară, de grădini frumoase, cu bănci, cu mărturisiri de dragoste și alte leșinături literare...

Creștinul n'are dreptul să judece „sub specie aeternitatis“. Lui nu-i este permis să-și însușească — cum spune un gânditor slav — punctul de vedere al Providenței.

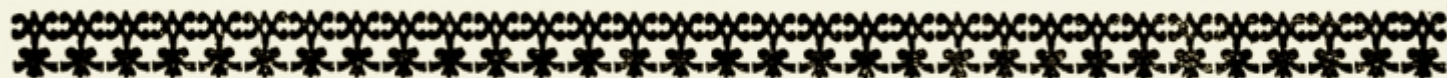
El nu se poate așeza, cu obrăznicie, lângă Dumnezeu, pe tronul Ei. Că atunci își poate închipui orice.

Creștinul n'are dreptul să creadă despre Iuda altceva decât ce crede Biserica. Fiindcă numai Biserica nu greșește. Omul greșește. Omul bate câmpii. Din orgoliu, din amorțire sufletească, din viețuire în afară de hotarele harice ale Bisericii. „Bunăătate sufletească“, „toleranță“, „filantropie“? Dar care iubire de oameni poate ajunge iubirea de oameni a lui Hristos Dumnezeu ? Și care dreptate poate privi, cu fruntea sus, dreptatea, cea desăvârșită, a lui Dumnezeu ?

Prin glasul Bisericii, Dumnezeu Duhul Sfânt ne spune că Iuda e diavol. Și că diavolul și toți îngerii lui sânt pierduți. Aceasta este învățătura. Numai aceasta, iar dacă aceasta este învățătura, așa să ne fie și mărturisirea.

Mărturisirea și lucrarea.

G. Racoveanu

INSEMNĂRI

Sinucidere. În numărul 3 al *Predaniei* am vădit noi, în acest loc, o mare nenorocire întâmplată „cercetătorului“ I. Popescu-Mălăești, decanul Facultății de Teologie din București. Făcând oareșcare „studiu“ asupra Psaltirei în versuri a mitropolitului Dosofteiu (1673) și confundând vorba *stredia* (pârgă de miere) din Dosofteiu, cu *stridia* (scoică), ignorantul și complect lipsitul de spirit critic Pr. I. Popescu-Mălăești își permisese libertatea de a-l lua... la vale pe marele cărturar Dosofteiu. Vădirea prostiei a pricinuit pagubă... prestigiului părintelui savant. Care nu se obicinuește ușor cu paguba. Deaceia — în loc să stea dosit și tăcut — preotul I. Popescu-Mălăești — îndemnat de cel viclean — vine cu „explicații“. Recunoaște nenorocirea. Dar aruncă vina pe tipograf. Și astfel, nu-și dă seama cum sare din lac în puț. Explicația iat-o :

„Un tânăr teolog mă face atent că am fost aspru ocărat scriind că cuvântul „stredia“ (Ps. 19 v. 11) ar fi tot una cu stridii. I-am răspuns că nu-mi aduc aminte de așa ceva.

Citind la pag. 241 a revistei văd spre marea mea mirare că așa reese din cele ce sunt în nota de la versul 11.

Cercetând manuscriptul văd că la tipar mi se incurcase 2 rânduri, care erau scrise pe margine și corectate în text. *N'am făcut decât o repede revizuire a corecturei la tipar și așa n'am observat cum culegătorii au greșit sărind un rând întreg.* Cele 2 rânduri de jos din pag. 241 a revistei aveau să fie așa tipărite :

„Alergând după ritm ajungem ca Dosoftelu să folosim vorba „stredia“. Probabil fiindcă-i plăceau foarte mult stridille, vor zice cei ce nu știu ce-i „stredia“, deși aci nu se pomenește de stridii“. („Raze de Lumină“, an. VIII, Nr. 3-4, p. 139).

Prin urmare : culegătorii „i-au sărit un rând întreg“ și de aci a ieșit nenorocirea ..

Ca cetitorii *Predaniei* să vadă singuri necinstea încălțită cu prostia, dăm aci, în facsimil, fragmentul cu pricina, din „*Studiul și comentariul*“. Să pună, cetitorii, alături cele două texte (cel din studiu și

cel pe care-l dă acum) și să judece dacă omiterea unui rând ar fi putut duce la textul dezastruos.

Să spună ei dacă mai poate fi aci vorba de „greșală de tipar“.

נפת צופים tradus textual : ceea ce curge din celula fagurului. נפת=a curge צופים= celula, ochiu (favus), adică: *pârگا*. Noi trebuie să fim *traducători*, nu să făurim alt text după al nostru gust. Ajungem ca Dosofteiu să vorbim de „stridii“, probabil fiindcă-i plăceau foarte mult, deși aci nu se pomenește de stridii.

25

Precum ușor se poate vedea, textul „culegătorilor“ e mai clar, mai organic decât al autorului. „Rectificarea“ preotului I. Popescu-Mălăești nu ne spune apoi nimic despre soarta frazei :

„Noi trebuie să fim traducători, nu să făurim alt text după al nostru gust“. Nu ne spune, iarăși cum începutul de rând „Ajungem“ devine mijloc. Și nu ne spune cum cuvintele : „să folosim vorba stridia“ se prefac (la culegători) în : „să vorbim de stridii“.

Dar spre a face definitiv dovada că „culegătorii“ erau pe linia întregului „studiu“, vom reproduce aci câteva frânturi din el. Vom apela, deci, la context.

În același studiu preotul Popescu-Mălăești își mărturisește certitudinea că Dosofteiu a falsificat traducerea Psaltirei. De pildă, scrie :

„In afară de faptul că Dosofteiu adaogă cuvinte și schimbă chiar imaginea originală“ (pag. 11). Sau :

„El se silea să nu se depărteze de înțelesul original, dar de sigur, fie lipsa lui de talent poetic, fie natura versurilor rimate românești, îl

constrângeau să lase, să adaoge, sau să schimbe chiar cuvinte din original“ (pag. 16). Sau, vorbind de poetul Vasile Militaru :

„Spre părerea de rău a multor creștini doritori să citească psaltirea și în versuri, fie informațiile greșite ce i s'au dat, fie graba, de neînțeles de altfel, cu care a lucrat l-au dus să facă greșeli tot așa de mari, ca acelea pe care le-a făcut Dosofteiu“. (pag. 17). Sau :

„In psaltirea versificată numai sunt psalmii lui David, Asaf, Corahitii, etc., ci sunt psalmii Pralea, Corbea, Dosofteiu, V Militaru, versificați după David, Asaf, Corahitii, etc.“ (pag. 31).

Precum vedeți „culegătorii“ erau... exact pe linia gândului autorului...

Și acum, după ce mi-am cheltuit banii cu facsimilarea tâmpeniei „culegătorului“, cred că am dreptul să-l întorc pe autor cu fața spre mine și să-l întreb : de ce ești hoț, Cinstite Părinte ? De ce minți, ca un liceian, Părinte Decan ? De ce intri în coteț, Respectabile ? Nu te-ai mai înțeleptit de la falsul cu pașapoartele ? (Tot Decan erai și pe atunci !).

G. Racoveanu

NOTE

De ce nu face. În „cuvânt înainte“ la o mare frescă pe care a început-o acum : „Biserica ortodoxă în România Mare“, preotul I. Popescu-Mălăești explică de ce... gura nu-i mai tace, etc. După ce înfățișează niște gânduri care îl munceau cumplit, adaogă :

„Frământat de aceste gânduri, chiar când citeam într-o gazetă zilnică articole din care se imprăștieau în marele public cititor — ce nu putea judeca obiectiv ce se scria acolo, și nici nu putea ști unde se află rana — idei ce ștergeau din mintea oamenilor încă câteva din razele luminoase ce înconjurau Biserica ortodoxă română căutând un cuvânt scripturistic — deschid din întâmplare tocmai la capitolul

62 din proorocia lui Isala, care începe așa : „Pentru Ston nu ureau să tac și pentru Ierusalim nu mă liniștesc, până când ca o lumină strălucitoare va ieși dreptatea lui și ca o făclie va arde mântuirea lui“. Ideea din aceste cuvinte ale cărții sfinte mi-a poruncit să nu tac“.

Justificarea e slabă. Până când nu ne va indica versetul din Isaia (sau din Ieremia) care poruncește să spui nerozii, noi nu-i vom da pace Decanului, Facultății de Teologie.

Neamurile creștinești. Arhim. Efrem Enăcescu, exarhul mănăstirilor din eparhia Bucureștilor, scrie la „Universul“ — pentru nevoia trebuinții — despre necesitatea cumetriei cu anglicanii. Și scrie așa :

„În cursul ultimelor decenii am avut serioase încercări de apropiere, mai ales între Bisericile ortodoxă și anglicană, datorită sufletelor curate și minților clar-văzătoare asupra primejdiei de moarte ce amenință creștinismul în general. Este știut că Biserica anglicană a păstrat multe din practicile primelor secole creștine, deși doctrina ei a fost influențată destul de pronunțat de liberul examen protestant. Nu trebuie însă neglijat marele ei merit de a fi întins cea mai hotărâtă mână de pace și de a fi declarat solemn prin reprezentanți autorizați că e gata la orice sacrificii și la orice renunțare posibilă pentru unitatea Bisericii Mântuitorului Hristos. I. P. S. Patriarh Miron, prin strălucita vizită dela Londra, a răspuns cum se cădea Bisericii anglicane“.

Părinte Arhimandrite ! Lasă grija „apropierilor“ pe seama altora : pe seama Prea Fericitului Patriarh. Ce rost are amestecul unui exarh mănăstiresc în chestii de doctrină ?

Sfinția-ta vezi, mai bine, de mănăstiri ; de monahi. Și de monahii.

Ce este Oastea Domnului. Dăm aci însăși mărturisirea conducerii ei (din „*Isus Biruitorul*“, nr. 14, p. 7) :

„Oastea Domnului fiind o mișcare pornită de suflarea Duhului Sfânt, ea nu a pășit în lume cu statute și regulamente. Timp de 14 ani, ea a lucrat sub soarele cel cald al Evangheliei Timp de 14 ani, holda Oastei a stat sub ploaia harului, sub adierea vântului și căldura focului ceresc. Viața în Hristos, viața după Evanghelie este ceea ce se cheamă naștere din nou, iar viața aceasta și renașterea aceasta nu încap niciodată pedean'tregul în statute și regulamente. *Ea este ceva viu, ceva fără hotar, așa cum e vântul cerului și lumina soarelui.* Toate statutele și regulamentele omenești nu pot cuprinde ceea ce *trebuie să facă* și ceea ce *poate face* un suflet născut la o viață nouă, un suflet care l'a aflat cu adevărat pe Isus cel răstignit și este bolnav de dragostea Lui. (Cântarea Cântărilor, 5, 5)“.

Adecă : cel mai autentic protestantism !

Protopopii și fruntașii clerului și poporului bisericesc din eparhia Chișinăului au cerut Sfântului Sinod să le dea pe arhiepiscopul și mitropolitul lor *Gurte*, pentru slujbele marelui Post și ale Sărbătorii Sărbătorilor. Întrebăm pe Părinții episcopi : mult vor mai sta cu brațele încrucișate în fața neîngăduitei stări de lucruri din biserica basarabeană ? Farsa cu mitropolitul Moldovei dintre Prut și Nistru va mai dura mult ? Nu cred și Prea Sfințiile lor că încercarea a eșuat ? Și că, deci, reparația e singura cale spre o normalizare atât de așteptată de toată lumea ?

Două vorbe și un cuvânt pentru prietenul cel cu îndemnul „*sauvter in modo*“ : nu e nimic de

făcut ! *Predania* nu-i nici moartă și nici nu înțelege să se facă tuturor toate ! Fiindcă nu vrea să dobândească nimic. Așa este ea. Că de-ar fi., precum s'a obișnuit pân'acuma, mai bine i-ar fi fost ei de nu s'ar fi născut !

G. R.

CĂRȚI-REVISTE

Preotul Mihail Bulacu, docent universitar, profesor la Seminarul pedagogic universitar din București : *Spiritul catehezel patristice în școala românească, prelegere de deschiderea cursului de Metodica învățământului religios la Facultatea de Teologie dela Universitatea din București, Tipografa Cărților Bisericești, 1937 (51 pag. + 3 clișee).*

Lucrarea cuprinde 5 capitole și o concluzie : 1) Problema învățământului religios în școala românească (7 pagini) ; 2) Principiile fundamentale ale catehezel patristice (18 pag) ; 3) Spiritul catehezel patristice în școala românească veche (18 pag) ; 4) Recunoașterea superiorității catehezel patristice (cca. 3 pag.) ; 5) Nevoia revenirii spiritului catehezel patristice în școală este argumentată de întreaga lume ortodoxă (4 pag) ; 6) Concluzia (2 pag).

Bibliografia cuprinde 34 de autori și lucrări a căror înșirare începe cu „Discours d'ouverture“ al d-lui Alivissatos Hamilcar și sfârșește cu „Sfânta Scriptură a Vechiului și Noului Testament“.

Lucrări socotite esențiale pentru acest studiu :

1. Haidacher Sebastian Dr. : *Büchlein über Hof-fart und Kindererziehung, Freiburg im Breisgau, 1907.*

2. Seidlmayer Josephine Dr : *Die Pädagogik des Johannes Chrysostomos, Mûlster, 1926.*

3. Freppel l'Abée : *Clement d'Alexandrie, Paris, 1865.*

4. Nessiotes Eutichios : *La pédagogie chretienne de Gregoire de Moldavie, Echos d'Orient, tome IX, année 1906 pp. 99—108, Bibliothèque Naționale de Paris.*

5. Iorga N. : *Un pedagog moldovean pe la 1800, Academia Română, comunicare făcută de d-l Prof. N. Iorga la 16 Decembrie 1932, Memoriile secțiunii istorice. seria III. tomul XII, mem. 14, București, 1932.*

6. V. A. Ureche : *Istoria școalelor, București 1892.*

7. N. Dobrescu : *Rolul Bisericii în trecutul neamului.*

8. D. Furtună : *Preoțimea română în sec. XVIII.*

9. S. Reli : *Metode de instrucție și educație în școlile mănăstirești și bisericesti și în academile domnești din trecutul românesc, Cernăuți, 1933.*

10. I. Bianu și N. Hodoș : *Bibliografia românească veche, Academia Română, tom. I și II.*

10. Tomescu N. C.: *Mitropolitul Grigorie IV Miculescu al Ungro-Vlahiei, Chișinău 1927.*

11. Popescu Nicolae Preutul, Profesor universitar : *Viața și faptele Părintelui Grigorie Dascalul, Mitropolitul țării românești (1765 + 22 Iunie 1834), București, 1934. Se adaugă marii pedagogi români: Econ. I. Popescu-Mălăești, profesor universitar, I. Rădulescu-Pogoneanu, profesor la Universitatea din București, precum și I. Petrovici, G. G. Antonescu și C. Narly.*

Sunt menționați în câteva citații: Fr. W. Foerster, Dr. G. Grünwald, Zenkowski, J. Lagovsky, Tchetverikoff.

Dintre Sfinții Părinți a ales pe Sf. Clement Alexandrinul, Sf. Chiril al Ierusalimului, Sf. Grigorie de Nisa, Sf. Grigorie Teologul, Sf. Ioan Hrisostom și Fer. Augustin.

In primul capitol : citații omagiale sau simple mențiuni pentru Părintele Patriarh, Părintele Nicolae Popescu, Sextil Pușcariu, G. G. Antonescu, Părintele Popescu-Mălăești, I. Rădulescu-Pogoneanu, Prof. I. Petrovici, N. Iorga etc.

Afirmații ca cea care urmează : „Istoria vieții sufletești a neamului nostru, nu poate fi despărțită de istoria vieții Bisericii ortodoxe române, după cum omului în viață nu i se poate despărți sufletul de trup. Aceasta dovedește legăturile vii între sufletul românesc și Ortodoxism, ce-l dă în ansamblul său de contopire, acel caracter de Bisericească Vie, de Biserică creștină dinamică. De aceea unul dintre istoricii noștri, când privesc ansamblul acestor legături sufletești, vorbesc despre „Temeliile creștine ortodoxe ale țării românești”. („Cursul de deschidere din anul acesta la istoria Bisericii române, al Părintelui Profesor Nicolae Popescu dela Facultatea noastră de Teologie”). Nota este pusă de Păr. Bulacu, pe care nu l-a văzut nimeni la acest curs; iar cursul nefiind tipărit, nici nu a putut fi citit undeva de Sf. Sa. Dar Păr. Bulacu s'a simțit obligat să citeze titlul prelegerii Părintelui Profesor după anunțul din gazete, pentru motive pe care numai Sf-Sa crede că le știe. La fel citează pe d-l: „I. R. Pogoneanu profesor universitar de pedagogie practică la Facultatea de Filosofie și Director al Seminarului pedagogic universitar din Capitală, cu prilejul unul congres pedagogic religios al profesorilor de religie, stăruiind asupra faptului că profesorul de religie trebuie să se preocupe, în misiunea lui

didactică, mai mult de educație religioasă decât de instrucția religioasă a copiilor”.

In cap. II, ia colaborator „pe L'abbé Freppel (sic): Clément d'Alexandrie, Paris 1865, *Origines de l'Eglise a'Alexandrie, Le didascalée p. 27.*) Ceiace citează, însă, Părintele M. Bulacu, dela pag. 27, în realitate se află la pag. 23, rând 12, 13, 21).

Citațiile din Pedagogul lui Clement Alexandrinul sunt făcute cu caractere deosebite.

Iar Sf. Chiril e pomenit pe același pag. 11, odată în „Dissertationes Cyrillianae” și altă dată în „Dissertationes Cyrillianae” (transcrierea este a autorului prelegerii).

Clement este citat la pag. 12 cu caractere grecești.

La pag. 29—30 din Freppel, op. cit. *Origines de l'Eglise d'Alexandrie, care este același capitol intitulat mai sus: Le didascalée — este altceva decât spune Părintele Bulacu.*

Trece apoi prin Sf. Chiril al Ierusalimului, dă o raită prin cele 2 cateheze ale Sf. Ioan Gură de Aur și ajunge la lucrările favorite ale lui Haidacher și Stiglmeyr. Citațiile grecești, din necunoașterea limbii, sunt trunchiate și compromise printr'o transcriere eronată: φιλοσόφωι αγωγη καθαρὰν πρὸς γνώσεως (pag. 13, 12), etc.

Trecând peste chipul Sf. Ioan Gură de Aur, pe care îl la din Haidacher, fără să menționeze locul, având însă grije să șteargă din clișeu subtitlul: ex vetusta admodum Icone Constantino-poli olim depicta (P. F. Giffart fecit) (nach der Mauriner Ausgabe seiner Werke, Bd. I. Paris, 1718, mențiuni făcute dinstit de Haidacher în lucrarea lui) ajunge la pag. 19 unde ne indică bibliografia lucrării περὶ κενοδοξίας a Sf. Ioan Gură de Aur, după Haidacher (pag. 16, 17, 18). Aci începe dezastrul: în loc de τέκνα—τέκνα în loc de: de educandis liberis liber aureus, Parisiis 1654, Combesis — Părintele B. scrie: de educandis liber aureus, Parisiis 1656, Combesis.

Pretutindeni Părintele Docent scrie Combesis, în loc de Combesis — din pricină că numele acesta, fiind scris cu caractere germane, (la pag. 16 rând 1), adâncul cunoscător al limbii germane a confundat pe f german cu s german).

Nemulțumit cu bibliografia lui Haidacher, deși n'o menționează în întregime, află probabil, între timp, de lucrarea lui Josephine Saidlmayer, în care la pag. 93 și 94, (nu 92) este bibliografia aceleiași lucrări chrisostomice. O citează, desfigurând complet ortografia textului, transcriind tot „Combesis” (deși act e scris cu litere latine). τῷ ἰνloc de τοῦτο.

τὸ πρῶτον εἰς φύσεως — fără sens, dacă nu i se adaugă βεβαιότερα καθίσταται ἡμεραν în loc de

ἡμέραν. Cunosătorul de greșește citează greșite din Haidacher și Seidlmayer, copind greșit.

Textul grecesc citat la pag. 26, rând 30, 31, 32 e mutilat complet și fără sens. Copiat, trunchiat, și cu ortografie inadmisibilă tot din Seidlmayer. Las la o parte traducerea nepotrivită a cuvântului κενοδοξία — care înseamnă, slavă deșartă, trufla (vleții) nu mândrie, care mai are și alt înțeles în românește.

Cea mai completă bibliografie a lucrării περι κενοδοξίας a Sf. Ioan Gură de Aur se află la pag. 142 în vol. I al lui Chrysostomus Baur, Iohannes Chrysostomus u. seine Zeit, apărută la München, în 1929.

Acolo ar fi putut vedea și pe Combefis, — (nu Combesis) citat de 3 ori, și scris cu caractere latine, evitând o confuziune catastrofală de litere germane. Dar Părintele Bulacu, nu a cunoscut această lucrare.

Dacă ar fi numai atât!

La pag. 22 spune: „învățătura despre reînviere” și: „când va fi vorba de reînviere”, este vorba de Abel pe care Dumnezeu l-a primit în slava Sa. El a murit pe pământ dar trăește sus la Dumnezeu.

Părintele Bulacu traduce de 2 ori cuvântul nemțesc Auferstehung cu „reînviere”, — dovedindu-se și de această dată tare, nu numai la nemțește dar și în teologia ortodoxă. (vezi Haidacher pag. 52).

Iată, dar, încă un document despre „erezia, violența și prostia” unui docent în asalt de cucerire a unei catedre de teologie protejată de patroni.

Șerban Popescu

din Abdera teologică

ANTOLOGHION

Din înțelepciunea Părintelui Arhimandrit-mitrofor Iuliu Scriban, profesor la Facultatea de Teologie din Chișinău, cetire: „4. În tot timpul anului, au venit vești din Cernăuți despre rânduiala pe care Mitropolitul Visarion o pune în gospodăria Bisericii Bucovinene și despre mărâiala celor înfiți în cașcaval, care cearcă să stea împotriva...”

În adevăr orăcăelile dela „Glasul Bucovinei”, nu trebuie să rămâie fără răspuns, și noi le infierăm totdeauna. Când se făceau marile hoții în averea Bisericii Bucovinei croncanii nu crăcneau. Acum când se pune rânduială, când se începe ridicarea de biserici în Cernăuțul cel fără de biserici ortodoxe, dumnealor

cârâe. Deci să nu-i urmărești și să nu-i hărțuești fără incetare?

„8. Spre sfârșitul anului, am avut de însemnat congresul profesorilor de teologie din Atena...”

Și față de acest congres a trebuit să stea împotriva unul dela Glasul năucului: Păr. Alecu a scris că nu e de așteptat mult dela el, fiindcă doar acolo ne-am dus tot noi, cei ce am stat de vorbă cu anglicanii.

„Vedeți chip acru și îngust de a privi lucrurile. În adevăr, de am fi fost noi așa cum ne înegrește trândăvia sa, dar ce? era acela congres numai al nostru? Nu era să fie acolo atâția străini?”

„Dar acest stârv al ortodoxiei, care e împotriva a tot ce mișcă, pentru a nu cinsti de cât tot ce zace și doarme, — nu putea de cât să osândească un întreg congres din pricina a 3 oameni care intrau în el Atât l-a dus capul cel „treaz” al amorțelii sale, atât a scris”. (v. Păstorul Creștin Ortodox, an. V, Nr. 37, cronică bisericească pe anul 1936, pp. 2—3).

(Hăturile judecății limpezi i-au scăpat din mână părintelul Scriban. Din pricină, poate, că cuvloșia sa prea mult „mișcă”. Preotul Alecu Constantinescu „stârv al ortodoxiei”!... Să fi uitat Părintele Scriban că sinuciderea e păcat de moarte ?!)

Din cugetările Ecclesiastului, Pr. I. Popescu-Mălăești, Decanul Facultății de Teologie din București. În „Duminica Ortodoxă”, an. XIX, Nr. 1-2, stând „de vorbă cu cititorii”, părintele decan răspunde, sub titlul „Biserica și crimele”, la o întrebare a „Doamnei Șarametescu”:

„Ați pus o întrebare foarte însemnată. De aceia vă răspundem. Altfel nu răspundem fiindcă sunteți necunoscută... Cred că și D-ta ai fost în munți și ai stat multă vreme uitându-te la vârfurile foarte înalte ale unei coame de munți. Ai luat însă seama că un vârf este mai ascuțit, altul mai turtit și alături cu el chiar o coamă dreaptă de unul sau mai mulți metri? De asemenea nu știu dacă ai observat că foarte rari sunt munții pietroși și fără nici o vegetație până jos. La cei mai mulți cu cât te depărtezi de vârf și te cobori în jos cu atât vezi mai multă verdeață. Spre vârf mușchii, apoi mici arbuști și mai jos brazi sau alți arbori mai mici sau mai mari, cu cât sunt mai aproape de vale. De asemenea ai luat seama că uitându-te fie de jos, fie de sus și se pare că de la vârf spre vale par’că ar fi aruncat cineva pământ. Jos aproape de vale pământul este mai gros, spre vârf mai subțire până ce de la un loc nu se mai vede de cât piatra”....

Pre care „răspuns” cetindu-l ticălosul de eu, adusu-mi-am. fără să vreau, aminte de cuvintele Ecclesiastului fiul lui David: „Ce este strâmb nu se poate face drept și lipsa nu poate fi pusă la socoteală, (cap. I, v. 15).

In ziua de 20 Aprilie c. a fost îngropat, în biserica Sfântului Ioan Botezătorul din Alba-Iulia, răposatul Ioan Stroe, episcopul armatei.

Pentru ocuparea scaunului vacant și-au și anunțat candidaturile câțiva bărbați — frumoși la trup — călugăriți la Sinata, în sezonul de iarnă și câteva pocitanii morale, ce nu-și mai află astâmpăr nicăiri.

*

Numărul de Paști al *Predantel* va apare în 32 de pagini.

*

Intre preocupările de viitor ale Sfântului Sinod va ființa și examinarea literaturii imorale, pornografice. Astfel, chiar în ședința din Mai, Sfântul Sinod va numi comisiunile care să studieze această problemă și mijloacele cele mai bune pentru stăvilirea desfrâului literar.

*

I. P. S. Patriarh se gândește să transforme biserica Antim, cu chiliile sale, în mănăstire, care să servească drept cămin pentru călugării cari studiază Teologia. In acest scop a cerut Ministerului de Culte împrumutarea acestei biserici, din lotul de pământ rezervat pentru „înzestrarea mănăstirilor“.

*

Doamna *Theodora Cernat-Popp* expune în str. I. G. Duca (fostă Cometa) nr. 54, o serie de basoreliefuli cu subiecte religioase.

*

S'a acordat „concediu de boală“ celui mai vrednic și mai râvnitor dintre funcționarii Sfântului Sinod: Ieromonahului Calist Rădulescu,—până la pregătirea înlocuitorului. Părintele Calist s'a retras la chilia sa dela Sfânta Mănăstire Cheia-Prahova.

*

Repetăm rugămintea făcută abonaților noștri, de a ne înștiința, printr'o carte poștală, de lipsa vreunui număr din *Predania*.

*

„Biserica Ortodoxă Română“, revista Sfântului Sinod, va lua cu viitorul număr o nouă înfățișare. Ea a suferit modificări de prezentare și de fond. Secretar de redacție al revistei a fost numit diaconul Gh. Moiescu, un tânăr priceput, cu studii istorice în străinătate.

*

D. ministru al cultelor a semnat o decizie prin care :

„Sunt cu desăvârșire interzise, sub sancțiunea pedepselor prevăzute în codul penal, acele asociațiuni religioase cari propagă doctrine de natură a

aduce atingerea legilor de organizare a Statului și instituțiilor sale și cari prin practicile lor rituale contravin bunelor moravuri și ordinii publice. Asociațiunile religioase identificate până azi și a căror existență, creare sau funcționare este cu totul interzisă, sunt : Asociațiile mileniste (Asociația internațională a studenților în Biblie, Martorii lui Dumnezeu Jehova, Societate de Biblii și Tratate) Penticostaliștii, Biserica lui Dumnezeu Apostolică, Poicăiții, Nazarenii, Adventiștii Reformiștii, Secerătorii, Hliștii, Inochentiștii, Stiliștii. Organele administrative și polițienești vor trimite la urma lor pe toți aceia care se vor întruni în orice loc spre a mărturisi doctrina și a practica ritul religios al unor astfel de asociații religioase interzise. Vor opri orice propagandă de prozelitism religios, fie că această propagandă se face verbal, fie că face în scris prin răspândirea de broșuri, reviste etc., de către colportori, membri ai acelor asociații religioase interzise.

Vor confisca acest fel de scrieri și vor trimite pe colportori la urma lor.

Broșurile confiscate se vor trimite deodată cu actele încheiate Ministerului de Interne, iar acestea le va înainta Ministerului Cultelor și Artelor.

Pentru cei ce nu se vor supune la aceste măsuri administrative sau polițienești, se vor dresa acte de dare în judecată ca turburători ai ordinii publice și contravenienți la legile pentru apărarea și liniștea Statului.

Se va interzice orice activitate tipografică și societăților civile sau comerciale, cari tipăresc broșuri sau lucrări cu conținut religios interzis, pentru uzul sectelor, iar scrierile se vor confisca“.

*

Asociația generală a clerului, societatea clerului „Ajutorul“ și asociația generală a cântăreților bisericesti au protestat împotriva regulamentului, întocmit de Sinod, pentru numirea și transferarea personalului bisericesc.

Predania apare de două ori pe lună : la 1 și 15 ale fiecărei luni.

Abonamentul : 200 lei pe an.

Adresa pentru chestiuni de redacție și administrație : G. Racoveanu, Aleea Calimachi nr. 15, București III.
